

Cảm nhận về truyện ngắn *Bến quê* của Nguyễn Minh Châu

Tuyển tập văn mẫu hay trình bày cảm nhận về truyện ngắn *Bến quê* của nhà văn Nguyễn Minh Châu - Đề học tốt môn Văn lớp 9.

Đề bài: Cảm nhận về truyện ngắn *Bến quê* của nhà văn Nguyễn Minh Châu.

***

Bài văn phân tích và cảm nhận truyện ngắn *Bến Quê* hay nhất

Truyện *Bến quê* thấm một nỗi buồn và tình thương khi ta bắt gặp một nhân vật ốm đau bệnh tật nằm liệt giường. Nhĩ là người chồng, người cha, người láng giềng, người bạn bị bệnh đã nặng, không có thể đi lại được nữa, muốn ngồi dậy cũng phải có người nâng đỡ; có lúc anh phải "thu hết tàn lực" mới "lết dần lết dần" ra khỏi phiến nệm nằm, mà anh cảm thấy "như mình vừa bay được một nửa vòng Trái Đất". Ốm nặng liệt giường đã nhiều tháng ngày, cơ thể anh bị tàn phá nặng nề "phiến lưng đã có nhiều mảng da thịt vừa chai cứng, vừa lở loét".

Truyện *Bến quê* ghi lại những gì nhìn, nghe thấy, những suy ngẫm và mơ ước, những mối quan hệ của Nhĩ khi nằm trên giường bệnh, qua 4 cảnh: Nhĩ được Liên săn sóc; Nhĩ sai thằng Tuấn đi sang bên kia sông; Nhĩ được các cháu nhỏ (Huê, Vân, Tam, Hùng...) đến nương nhẹ, lót chăn, kê gối cho anh; ông giáo Khuyến chống gậy đi qua tạt vào hỏi thăm Nhĩ.

Cốt truyện của *Bến quê* rất bình dị, "bằng phẳng" nhưng lại mang hàm nghĩa triết lí sâu sắc. Qua nhân vật Nhĩ, một bệnh nhân "sắp từ già cõi đời", Nguyễn Minh Châu nói lên những suy ngẫm về con người, về cuộc đời và cách sống, thức tỉnh, khơi dậy ở đồng loại hãy biết nâng niu, trân trọng những vẻ đẹp, những giá trị bình dị, gần gũi, quen thuộc của cuộc sống, của quê hương.

Nhĩ là một con người từng trải và có địa vị, đi rộng biết nhiều: "Suốt đời Nhĩ đã từng đi tới không sót một xó xỉnh nào trên Trái Đất"; "anh đã từng in gót chân khắp mọi chân trời xa lạ... mới 2 năm trước đây, anh còn đi công tác sang một nước bên Mĩ La-tinh. Có thể nói, bao cảnh đẹp những nơi phồn hoa đô hội gần xa, những miếng ngon nơi đất khách quê người, anh đều được thưởng thức, được hưởng thụ. Nhưng những cảnh đẹp gần gũi, những con người tình nghĩa thân thuộc, thân yêu nơi quê hương cho đến những tháng ngày ốm đau nằm trên giường bệnh khi sắp từ già cõi đời, anh mới cảm thấy một cách sâu sắc, cảm động.

Hoa bằng lăng quê kiểng có gì là đẹp? Lúc mới nở "màu sắc đã nhạt nhạt". Vòm trời và con sông Hồng, bờ bãi, bến đò... có gì xa lạ đối với nhiều người trong chúng ta, nhất là đối với Nhĩ, khi nhà anh ở gần dòng sông ấy. Sớm nay, Nhĩ vừa ngồi để cho vợ bón từng thìa thức ăn vừa nghĩ: Anh cảm thấy hoa bằng lăng trong tiết lập thu đẹp hơn, "đậm sắc hơn". Sông Hồng "màu đỏ nhạt, mặt sông như rộng thêm ra". Bãi bồi phù sa lâu đời ở bên kia sông Hồng dưới những tia nắng sớm đầu thu đang phô ra "một thứ màu vàng thau xen với màu xanh non - những màu sắc thân thuộc quá như da thịt, hơi thở của đất màu mỡ". Và bầu trời, vòm trời quê nhà "như cao hơn".

Cảm nhận về truyện ngắn Bến quê của Nguyễn Minh Châu

Nhìn qua cửa sổ ngôi nhà mình, Nhĩ xúc động trước những cảnh đẹp bình dị của quê nhà. Tại sao trước đây, anh ít nhìn thấy, cảm thấy? Phải chăng vì cuộc sống bận rộn tất tả ngược xuôi? Hay tại bởi vô tình? Qua đoạn miêu tả thiên nhiên ở phần đầu truyện, Nguyễn Minh Châu muốn nhắc khẽ mọi người đừng vô tình mà phải biết gắn bó, trân trọng cảnh vật quê hương xứ sở vì những cái đó là máu thịt, là tâm hồn của mỗi chúng ta. Phải biết phát hiện ra vẻ đẹp bình dị, thân thuộc của quê nhà để nâng niu, yêu quý. Bị ốm đau nằm liệt giường đã lâu ngày, được vợ con săn sóc, trong lòng anh nảy nở bao ý nghĩ, bao tình cảm đậm thắm, sâu nặng, thiết tha. Nghe Liên nói: "Anh cứ yên tâm. Vất vả, tốn kém đến bao nhiêu em với các con cũng chăm lo cho anh được", thì Nhĩ "lần đầu tiên để ý thấy Liên đang mặc tấm áo vá". Hình ảnh người vợ tần tảo, giàu đức hi sinh làm cho Nhĩ cảm động, thoáng ân hận về sự vô tình của mình: "Suốt đời anh chỉ làm em khổ tâm... mà em vẫn nín thinh".

Chưa bao giờ mà Nhĩ nghe rõ thế, những tiếng bình dị thân thương: tiếng vợ đi lại dọn dẹp và dặn dò con..., Liên hăm nước thuốc và tiếng nước rót ra lẫn mùi thuốc bắc bay vào nhà, "tiếng bước chân rón rén quen thuộc" của người vợ hiền thảo trên "những bậc gỗ mòn lõm". Đó là tiếng lòng, tiếng thân thương, không phải lúc nào Nhĩ cũng nghe được, Nhĩ cũng cảm được!

Tuấn là đứa con trai thứ hai của vợ chồng Nhĩ và Liên. Một năm nay vắng nhà. Tuấn đi học xa, tận một thành phố phía Nam và vừa mới trở về đêm qua. Bố ốm nặng, Tuấn về thăm bố, thăm mẹ và thăm nhà? Nằm trên giường bệnh ngắm con Nhĩ xúc động "thấy càng lớn thẳng con anh càng có nhiều nét giống anh". Nhĩ sai con đi sang bên kia sông "qua đò đặt chân lên bờ bên kia, đi chơi loanh quanh một lát rồi về". Với Tuấn thì đó là "cái việc gì lạ thế" mà bố sai làm, khi cậu đang mải mê xem cuốn truyện dịch. Đứa con trai chưa hiểu được "cái điều ham muốn cuối cùng" của đời bố, mà Nhĩ muốn nói ra. Nhĩ muốn đứa con trai thân thương thay mặt mình đi dạo bước qua sông, để ngắm nhìn những cảnh vật thân quen, bình dị mà hầu như suốt cuộc đời bố đã lãng quên.

Qua khung cửa sổ ngôi nhà, Nhĩ dõi theo hình bóng đứa con đội cái mũ cói vành rộng, mặc chiếc áo sơ mi màu trắng sáo, cắp cuốn sách bên nách "đang sà vào một đám người chơi phá cờ thế trên hè phố". Cái say mê của con bây giờ cũng giống như cái say mê của bố ngày xưa: "Suốt đời Nhĩ cũng đã từng chơi phá cờ thế trên nhiều hè phố, thật là không dứt ra được". Nhĩ trầm ngâm suy nghĩ, lo lắng vẫn vợ "Không khéo thằng con trai anh lại trẻ mất một chuyến đò trong ngày". Những trò chơi phá cờ thế, những việc làm vô vị nhạt nhẽo sẽ làm tốn mất bao thời gian, bao tâm trí, bao sức lực... Những trò chơi ấy, việc làm ấy sẽ làm cho tuổi trẻ của nhiều người "trẻ mất chuyến đò trong ngày", sẽ làm chậm bước, làm lỡ nhịp một thời trai trẻ. Bằng kinh nghiệm xương máu của mình, "Nhĩ nghĩ một cách buồn bã, con người ta trên đường đời thật khó tránh được những cái điều vòng vèo hoặc chùng chình, và lại nó đã thấy có gì đáng hấp dẫn ở bên kia sông đâu?". Ý nghĩ ấy mang hàm nghĩa một triết lí nhân sinh sâu sắc về đường đời và mục tiêu cuộc sống. Người xưa có nói: "Thế lộ nan" (Lý Bạch), "người ta đi mãi mà thành đường" (Lỗ Tấn) v.v... Con đường trong tâm thức của Nhĩ là "vòng vèo", là "chùng chình", vì nhiều người bị lạc đường, lạc hướng, thiếu trí tuệ, không bền chí, hay nản lòng. Tuổi trẻ và thời gian bị lãng phí. Tâm hồn nông cạn, sống thiếu lí tưởng, không có mục tiêu tâm nhìn hạn hẹp, sao không khỏi vòng vèo, chùng chình, và sẽ không bao giờ tin thấy cái "hấp dẫn" ở phía trước trên đường đời.

Cuộc sống và cảnh vật ở quanh ta, ở quê ta rất đẹp rất đáng yêu, đó là "sự giàu có lẫn mọi vẻ đẹp", thậm chí cả "những nét tiêu sơ", nhưng phải trải nghiệm, phải sống hết mình mới có thể

Cảm nhận về truyện ngắn Bến quê của Nguyễn Minh Châu

khám phá, mới có thể phát hiện, mới tìm thấy. Và còn phải có một tấm lòng gắn bó yêu thương. Có người do tài trí, thời cơ, vận may mà thành đạt. Có người sớm phát hiện ra sự lạc hướng, lạc đường mà điều chỉnh, mà khắc phục. Có nhiều người, rất nhiều người đi suốt hành trình cuộc đời mới nhận ra cái vòng vèo, cái chùng chình, sự lạc đường, lạc hướng của mình, nhưng quỹ thời gian đã vung phí, đã gần đất xa trời... Đời người đầy bi kịch, vì thế, một con người như Nhĩ "đã từng in gót chân khắp mọi chân trời", mãi đến lúc nằm liệt trên giường bệnh, trong những "điều riêng mới khám phá" anh cảm thấy "như một niềm say mê pha lẫn với nỗi ân hận đau đớn" mà "lời lẽ không bao giờ giải thích hết". Cuộc đời là một ẩn số, đường đời là một bài toán khó, nên "không bao giờ giải thích hết". Thế lộ nan, hành lộ nan là như vậy. Vì thế, phải có trí tuệ, có chí khí, giàu lòng kiên nhẫn, sống có lí tưởng đẹp, mới bớt được rủi ro, mới tránh được vòng vèo, chùng chình, thất bại.

Những cảm nhận, những suy nghĩ của Nhĩ về Liên thật sâu sắc, đầy ân tình ân nghĩa. Từ một cô gái chân quê "mặc áo nâu chít khăn mỏ quạ" rồi thành "một người đàn bà thị thành". Thế nhưng "tâm hồn Liên vẫn giữ nguyên vẹn những nét tàn táo và chịu đựng hi sinh từ bao đời xưa". Nhĩ đã trải qua những ngày tháng "bôn tẩu, tìm kiếm", ném trái bao ngọt bùi, cay đắng, Nhĩ "đã tìm thấy được nơi nương tựa là gia đình", là vợ con mình. Với Nhĩ, gia đình là bến đậu, bến tình thương, bến hạnh phúc.

Cảnh những đứa trẻ (Huệ, Vân, Tam, Hùng) xinh tươi, ngoan ngoãn, nghe Nhĩ gọi, chúng ríu rít chạy lên, xúm vào, nương nhẹ giúp anh xê dịch từ mép tấm nệm ra mép tấm phản, lấy gối đặt sau lưng Nhĩ, làm cho anh như trẻ lại "toét miệng cười với tất cả, tận hưởng sự thích thú được chăm sóc và chơi với". Hạnh phúc đâu phải cái gì cao siêu, mà rất bình dị, rất nhỏ nhỏ, có khi chỉ là một ánh mắt, một nụ cười trẻ thơ, một bàn tay nhỏ bé "chua lèm mùi nước dưa",...

Hình ảnh ông cụ giáo Khuyến sáng nào đi qua cũng tạt vào thăm Nhĩ là một hình ảnh ân tình ân nghĩa nuôi dưỡng tâm hồn. Một câu hỏi thăm về sức khỏe, một lời an ủi, động viên ân cần: "Hôm nay ông Nhĩ có vẻ khỏe ra nhi?". Còn gì cao quý hơn, ấm áp hơn, tình nghĩa hơn? Được sống trong tình yêu thương của đồng loại mới thật hạnh phúc. Và đó là sắc màu ý vị trong cuộc đời mỗi chúng ta, là "bến quê" của tâm hồn mỗi chúng ta.

Cụ Khuyến hốt hoảng khi phát hiện ra mặt mũi Nhĩ "đỏ rựng một cách khác thường", hai mắt thì "long lanh chứa một mê say đầy đau khổ", và mười đầu ngón tay Nhĩ "đang bấu chặt vào cái bậu cửa sổ, những ngón tay vừa bấu chặt vừa run lẩy bẩy",... Đó là "chút sức lực cuối cùng còn sót lại... "của Nhĩ. Nhĩ sắp ra đi. Con đò chở khách trên sông Hồng cập bến, mang ý nghĩa biểu tượng, con đò sẽ đưa Nhĩ tới cõi hư không của một kiếp người...

Bến quê là một truyện ngắn thấm đẫm ý vị triết lí về con người và cuộc đời. Những năm cuối đời, Nguyễn Minh Châu đã trải qua nhiều tháng ngày đau ốm. Bến quê ít nhiều mang tính tự truyện và dự báo nên rất chân thật chân thành. Bài học về tình yêu và lẽ sống được đặt ra một cách cảm động. Có gì hạnh phúc hơn khi được sống trong tình thương với gia đình, quê hương. Phải biết nâng niu, trân trọng những vẻ đẹp và giá trị bình dị, thân thuộc của cuộc sống, của quê hương. Như thế mới thật sự hạnh phúc. Đó là tiếng lòng trang trải của Nguyễn Minh Châu.

Cảm nhận về truyện ngắn Bến quê của Nguyễn Minh Châu

Cảm nhận và suy ngẫm về cuộc đời qua truyện ngắn Bến Quê

Bài văn mẫu số 1:

Cũng như nhiều tác phẩm của mình, trong *Bến quê*, Nguyễn Minh Châu đã khai thác rất thành công tình huống truyện mang đầy nghịch lí. Có lẽ những nghịch lí ấy, dưới ngòi bút tài hoa là thứ công cụ đắc lực nhất, thể hiện một chiều sâu triết lí, tư tưởng. Mở đầu trang truyện, hình ảnh Nhĩ - nhân vật chính - hiện lên trong hoàn cảnh thật đáng thương. Suốt cuộc đời, Nhĩ đã từng đi tới không sót một xó xỉnh nào trên trái đất. Vậy mà, gần một năm nay căn bệnh quái ác đã cột chặt lấy anh vào giường bệnh. Liệt toàn thân, tự nhích người di chuyển vài chục phân trên tấm nệm khó bằng bay nửa vòng trái đất, sinh hoạt chủ yếu nhờ vào sự giúp đỡ của Liên. Anh giờ đây đâu có khác một đứa trẻ là mấy. Chiếc giường bệnh dường như là chiếc nôi, còn đôi bàn tay người vợ tần tảo dường như là đôi bàn tay người mẹ thuở nào, vẫn hiện về trong miền kí ức. Đã có lần anh nhận ra trong một dòng suy nghĩ hài hước cái hoàn cảnh không biết phải gọi là bi kịch hay hài kịch của bản thân: Nhĩ nhận thấy hoàn cảnh của mình thật buồn cười, y như một đứa bé mới đẻ đang toe toét cười với tất cả, tận hưởng sự thích thú được chăm sóc và chơi với.

Đó là nghịch lí hay số mệnh? Đã là số mệnh sao lại phũ phàng đến thế? Có lẽ nào nghịch lí cuộc đời đã nhiều lần bắt anh day dứt thế chẳng? Trong những ngày như thế, anh có nhiều thời gian hơn để suy ngẫm và chiêm nghiệm về cuộc đời trong những ngày tháng đã qua. Và số mệnh lại một lần nữa cất cao tiếng nói, vẫn là nghịch lí, nhưng là một nghịch lí con người đã quen bằng bấy lâu. Nhĩ nhận ra vẻ đẹp của cái bãi bồi bên kia sông Hồng, ngay trước khung cửa sổ. Cả một vùng phù sa lâu đời của bãi bồi ở bên kia sông Hồng, lúc này đang phô ra trước cửa sổ gian gác nhà Nhĩ một thứ màu vàng thau xen lẫn với màu xanh non Những sắc màu quen thuộc quá, như da thịt, hơi thở của đất màu mỡ.

Có ngờ đâu cả cuộc đời Nhĩ đã từng in gót khắp năm châu mà chưa từng một lần đặt chân lên cái bờ sông trước mặt mình. Như một định mệnh, miền đất cuộc đời anh mãi mãi chẳng thể đặt chân lên. Nghịch lí cuộc đời, bất chấp lời khấn khoản tha thiết nhất của Nhĩ, vẫn sắp đặt một định mệnh để Tuấn - con anh sa vào đám cờ phá thế ven đường và mơ ước cháy bỏng đến cuối cuộc đời anh mới chiêm nghiệm ra tất vụt trong vô vọng. Đó có lẽ cũng là một nhận thức về cuộc đời mà nhà văn lặng lẽ gửi vào tình huống mang nghịch lí phũ phàng với cái tâm hồn khắc khoải trong những ngày tháng cuối cuộc sống và số phận con người chứa đầy những ngẫu nhiên, những nghịch lí vượt khỏi dự định, ước muốn, sự hiểu biết và cả toan tính của con người. Bằng suy ngẫm, bằng tổng kết qua biết bao trải nghiệm con người mới nhận ra triết lí mà cuộc đời nào rồi cũng phải đón nhận: Con người ta, bước trên đường đời khó tránh khỏi những vòng vèo, chùng chình cuộc sống- giăng ra trước lối. Chỉ có những vẻ đẹp gần gũi thiêng liêng là có thể cho ta chỗ dựa, nâng cho ta tiếp bước trên đường đời. Với Nhĩ, đó là cái bãi bồi bên kia sông, là người vợ tần tảo giàu đức hi sinh, đến lúc này anh mới thấm thía.

Bến quê được viết theo cách nhìn và tâm trạng của nhân vật Nhĩ, nó mang màu sắc và chiều sâu nội tâm rất chủ quan của các nhân vật trữ tình. Ngòi bút Nguyễn Minh Châu đã tạo nên một sức hút mạnh mẽ khi xây dựng nhân vật Nhĩ mang những tình cảm, suy ngẫm sâu sắc, chan chứa trải nghiệm, triết lí về đời người, về ý nghĩa của những điều ta chiêm nghiệm được từ cuộc sống và cuộc đời mỗi con người. Những ngày cuối cuộc đời, trong cái dòng chảy của suy ngẫm và tình cảm mới xuất hiện nơi Nhĩ, thiên nhiên như đẹp hơn, chiếu vào cuộc đời Nhĩ cái nhìn gần

Cảm nhận về truyện ngắn Bến quê của Nguyễn Minh Châu

gửi, trù mến hơn tất cả những gì anh đã từng được biết. Sáng đầu thu hiện lên trong không gian gần xa như một bức tranh toát lên cái thần của cảnh sắc. Đó là những bông hoa bằng lăng nở muồn sắc đang phai giữa không gian vời vợi trong vắt của bầu trời. Năng soi lên dòng sông uốn lượn mềm mại, đỏ nhàn nhạt màu nước phù sa, soi lên cái chiều rộng, chiều sâu của bãi bồi ngay trước khung cửa sổ. Nó là tâm điểm cũng là cái thần sắc của bức tranh... Nhĩ say sưa chiêm ngưỡng vẻ đẹp đến kì lạ ấy, chiêm ngưỡng trong sự bất ngờ, ngạc nhiên đến thích thú. Cũng phải thôi, sau bao ngày in gót khắp năm châu, đây là những phút cuối cùng anh được sống thanh thản giữa quê hương, giữa những cảnh vật, con người đã ngàn lần phô ra trước mắt. Anh thấy nó đẹp đến kì lạ, bởi vì đó là lần đầu tiên anh say sưa chiêm ngưỡng nó, say sưa khám phá cái ẩn mình bên trong lớp vỏ gàn gỏi, hiền lành đã quen thuộc bấy lâu.

Có lẽ anh đã yêu, yêu tha thiết sự giàu có, đơn sơ, gàn gỏi mà vô cùng mới mẻ của thiên nhiên. Nhưng khi tình yêu ấy chớm nở, cũng là lúc con người Nhĩ nhận ra nó đã nhen lên trong vô vọng. Anh có thời gian để ngắm nhìn nó nhưng số phận đã cướp đoạt khỏi tay anh. Cay đắng nào bằng khi nhận ra cảnh vật kia, dù chỉ cách đôi bờ ngẫu đỏ của con sông quen thuộc mãi mãi là miền đất xa lắc. Đến với nó chỉ là giấc mơ xa vời tầm tay. Nếu thiên nhiên khiến Nhĩ say mê và thất vọng thì những người thân gọi lên trong anh nỗi buồn xen lẫn những mặc cảm, xót xa tê tái. Lần đầu tiên Nhĩ để ý thấy Liên đang mặc tấm áo vá, đó cũng là lần đầu tiên nỗi buồn về gia đình quặn lên trong anh. Cái nghèo khó của gia đình không giấu được qua mảnh vá trên chiếc áo Liên đang mặc, trên đôi tay gầy gò. Nhĩ đã thấu hiểu sự vất vả, hi sinh thầm lặng của người vợ hiền thảo. Trong câu nói của anh với Liên có sự bỏ lửng như sự tắc nghẽn của tâm hồn, của trái tim: Suốt đời anh chỉ làm em khổ tâm... mà em vẫn nín thinh, Nhĩ không nói mà cũng không dám nói. Cái ngắt quãng ấy là bao vất vả, khó khăn Liên lặng lẽ gánh vác để lo cho gia đình. Nó âm thầm như cái âm điệu cam lặng của dấu ba chấm. Trong đó dường như còn chứa chan cả mồ hôi, nước mắt đắng cay Liên đã nuốt thầm, đã chịu đựng. Nhĩ không dám nói điều đó, vì nó là lưỡi dao cứa vào lòng anh, cứa cả vào lòng vợ. Anh là trụ cột của gia đình mà chưa một lần anh làm cho gia đình ấy được sung sướng. Cuộc đời Liên từ khi sống với anh cũng đâu có khác trước. Qua những lời dịu dàng của Liên anh đã hiểu tình yêu Liên dành cho mình nhưng điều đó càng khiến anh day dứt vì trách nhiệm của người chồng, người cha chưa bao giờ trọn vẹn, ở nơi anh trào dâng bao xúc cảm. Đó là sự thương cảm với cuộc đời tàn tạ, lặng lẽ của vợ một đời người đàn bà trên những bậc gỗ mòn lõm. Đó là sự xúc động khi anh tìm được cho mình nơi nương tựa là gia đình, là người vợ tàn tạ, giàu đức hi sinh, mãi mãi vẹn nguyên phẩm chất: Cũng như cánh bãi bồi đang nằm phơi mình bên kia, tâm hồn Liên vẫn giữ nguyên vẹn những nét tàn tạ và chịu đựng hi sinh từ bao đời xưa. Vào cái buổi sáng đầu thu ấy, khi đã nhận ra vẻ đẹp rất đối bình dị gàn gỏi của cảnh vật, trong tâm hồn Nhĩ cháy lên một cái gì đó mơ hồ như một dự cảm, một cái gì đó cháy bỏng như một khát khao. Dường như bằng trực giác Nhĩ đã nhận ra thời gian của đời mình chẳng còn bao lâu nữa. Câu hỏi anh bất chợt hỏi vợ như một sự tính toán thời gian về cái ngày anh biết chắc sẽ đến nay mai. Nhà văn Giắc Lân đơn từng viết: Thiên nhiên có nhiều cái nhắc nhở con người về cái chết.

Với Nhĩ có lẽ cũng vậy thôi. Có lẽ anh cũng hiểu rằng màu sắc của những chùm bằng lăng bỗng trở nên đậm sắc hơn, những tảng đất đỏ oà vào giấc ngủ, chúng cũng như cuộc đời anh, tàn tạ, héo hắt dần, chuẩn bị cho sự đứt lìa khỏi cuộc sống. Cảm giác về cái chết treo lơ lửng dường như thôi thúc cái khát khao trong anh cháy bỏng hơn, gấp gáp hơn trước khi những đốm tàn của ngọn lửa sự sống tắt lịm hẳn. Những ngày cuối cùng này anh chỉ có một khát khao duy nhất: được đặt chân lên bờ đất phía bên kia sông. Mới đây thôi anh đã khám phá ra cái vẻ đẹp diệu kì

Cảm nhận về truyện ngắn Bến quê của Nguyễn Minh Châu

của cái bãi bồi bên kia sông. Một miền đất của trù phú và mơ ước. Cái tưởng chừng dễ dàng nhất người ta thường hay bỏ qua và rồi sau này lại phải hối tiếc về điều đó. Rất nhiều, rất nhiều nơi xa xăm Nhĩ đã bước chân qua vậy mà, cái bãi bồi ngay bên kia thôi chưa một lần anh đặt bàn chân tới. Đến khi khát khao thì anh không thể cất bước đó tiến về miền đất ấy nữa. Anh như một nhà thám hiểm, thèm khát khám phá chân trời mới nhưng con tàu đi tới thì đã mãi mãi ở lại với biển khơi. Mơ ước rồi cũng là vô vọng. Tuy khoảng trời kia chỉ cách ô cửa sổ của Nhĩ thôi nhưng dường như mãi mãi xa vô cùng tận. Có lẽ trong những lần khắc khoải hướng ánh mắt sang bãi bồi bên kia sông, không ít lần Nhĩ mang trong lòng những suy ngẫm, những trải nghiệm về chính bản thân. Cái bờ bên kia không dừng lại ở ý nghĩa hiện thực nữa, nó hàm chứa những giá trị biểu tượng vô cùng thiêng liêng. Bên bờ ấy cũng có thể là cuộc đời chưa đi tới, phần cuộc mà mỗi con người đều muốn khám phá dù biết rằng nó là không giới hạn, bên bờ ấy cũng có thể là bến đậu quê hương, bến đậu cuộc đời, bến đậu của những giá trị tinh thần gần gũi mà ý nghĩa. Bãi bồi, bến sông, con đò như một phần của cuộc sống, đơn sơ, giản dị gắn bó như chính gia đình, như chính quê hương. Khao khát tìm đến những giá trị gần gũi nhưng đích thực trong cuộc sống, nơi quê hương mà con người bỗng bật với nhiều ham muốn thời trai trẻ đã bỏ qua. Nó là một sự thức tỉnh có xen niềm ân hận và nỗi xót xa. Niềm ân hận và xót xa khi con người đã nhận thức được quy luật khắc nghiệt của cuộc đời. Cánh buồm chỉ một lần duy nhất qua sông. Đường đời cũng như thế, chỉ có ai không do dự, không chậm chạp dềnh dàng mới có thể bước vững vàng đi tới phía trước. Nhĩ không thể đặt chân lên con đò đưa đến khát khao. Anh đành gửi gắm tất cả tình cảm, tất cả niềm tin vào Tuấn, nhờ Tuấn giúp anh đặt chân lên cái bên kia sông ước mơ. Tiếng nện dế ra bờ xa dần mang theo bao háo hức của tâm hồn người cha tội nghiệp. Nhĩ đã hi vọng, đã tưởng tượng thấy Tuấn, như một nhà thám hiểm chậm rãi bước khoan thai trên cái bãi bồi trước khung cửa sổ. Nhưng ở đời người ta khó tránh khỏi những điều vòng vèo, chùng chình. Tuấn đâu có thể hiểu được ý nghĩa thiêng liêng chứa trong ước muốn của cha. Cậu sà vào ván cò phá thế trên đường tự nhiên như cách con người vờng phải những cám dỗ trong cuộc sống. Nhĩ không trách Tuấn. Anh đã từng một thời như Tuấn, anh hiểu ở cái tuổi như Tuấn, người ta chưa đủ chín chắn để nhận ra vẻ đẹp thực sự, vẻ đẹp vẹn nguyên cả trong những nét tiêu sơ của cuộc đời. Chỉ có anh, đã từng trải, đã đi qua rất nhiều phương trời, đã nếm trải rất nhiều tình cảm, cảm xúc mới thấy yêu quý những giá trị bình dị giản đơn kia. Chỉ có anh mới hiểu nó ý nghĩa đến nhường nào với mỗi con người trong cuộc sống. Đó cũng là chân lí cuộc đời. Nhĩ đã phát hiện chân lí ấy để rồi hồi hộp và say mê chờ đợi được khám phá nó trong tấm gương cuộc đời. Với anh, đó phải chăng là niềm hạnh phúc cuối cùng anh có thể hưởng tới trước khi nhắm mắt xuôi tay, một niềm hạnh phúc giản đơn chiêm nghiệm từ cả cuộc đời. Anh giữ trọn trong tâm hồn khao khát và ước mơ. Thu hết mọi sức tàn, Nhĩ bấu chặt cả mười đầu ngón tay vào cái bậu cửa, vừa run lẩy bẩy, anh dường như đang níu giữ cho mình một cái gì đó? Có thể là niềm hạnh phúc nhỏ nhoi mà tha thiết kia chăng? Hay đó còn là một lẽ sống, một giá trị tinh thần thiêng liêng anh đã rút ra trong những ngày cuối cùng trước khi giã từ cuộc sống. Nhưng kia, Nhĩ đang đu mình ra ngoài, giờ một cánh tay gầy guộc ra phía ngoài cửa sổ khoát khoát y như đang khấn thiết ra hiệu cho ai đó. Hành động cuối cùng của giấc mơ. Ngay khi đó con đò ước mơ cập bến. Nhĩ đã cố hết sức để thúc giục đứa con giúp anh hoàn thành nốt cái khát khao còn dang dở. Nhĩ đã cố hết sức để gửi đến mọi người lời nhắn nhủ thức tỉnh, thoát khỏi sự vòng vèo, chùng chình chúng ta sa vào để hướng đến những giá trị đích thực mà gần gũi trong cuộc sống. Lời nhắn nhủ của Nhĩ cũng có thể là lời cuối cùng của cuộc đời anh. Nó thiêng liêng như cô đúc cả cuộc đời con người vậy. Sẽ chẳng có gì đáng ngạc nhiên khi Nguyễn Minh Châu hóa thân vào nhân vật để nhắn nhủ những lời tha thiết chân thành đến như thế. Nó chứa trong biểu tượng nhưng cũng đẹp, cũng gần gũi như chính cuộc đời.

Cảm nhận về truyện ngắn Bến quê của Nguyễn Minh Châu

Có lẽ qua *Bến quê*, Nguyễn Minh Châu đã gửi gắm những suy ngẫm và trải nghiệm của cả cuộc đời. Bằng trái tim đầy xúc cảm của một nhà văn, Nguyễn Minh Châu đã gửi gắm trải nghiệm ấy đến cả cuộc đời, đến tất cả mọi người như để thức tỉnh, như để nhắc nhở con người về tình cảm đẹp đẽ nhất. Đáng quý trọng biết bao một trái tim như thế, một trái tim chỉ biết tìm cái đẹp, cái hay tô điểm cho cuộc đời chung của chúng ta. Tại sao chúng ta không thể sống đẹp hơn nữa, để tô điểm thêm cho cuộc đời mỗi chúng ta, cuộc đời chung và đáp lại những cống hiến to lớn như thế?

Bài văn mẫu số 2:

Nguyễn Minh Châu là một cây bút văn xuôi rất xuất sắc của văn học Việt Nam hiện đại. Trước năm 1975, với những tác phẩm như *Dấu chân người lính*, *Mảnh trăng cuối rừng*, *Cửa sông mang tính chất sử thi*, Nguyễn Minh Châu đã thể hiện hình ảnh những con người tràn ngập cảm hứng lãng mạn, tươi tắn, trẻ trung. Nhưng khi chiến tranh đã đi qua, anh đã nhìn ra được sự đổi thay của con người, những đời người nặng trĩu đau thương nhưng vẫn nồng nàn với cuộc sống. Nhà văn đã khám phá thế giới nội tâm ở mỗi con người trong những tình huống đầy nghịch lý. *Bến quê* – một truyện ngắn trong tập truyện cùng tên được xuất bản năm 1985 đã thể hiện điều đó.

Đây là một tác phẩm đặc sắc mà Nguyễn Minh Châu đã lồng vào đó những suy ngẫm, trải nghiệm sâu sắc về con người và cuộc đời, thức tỉnh ở mọi người sự trân trọng những vẻ đẹp bình dị, gần gũi của gia đình, của quê hương.

Câu chuyện viết về số phận của Nhĩ, một người đàn ông đã từng được đi nhiều nơi, “đi tới không sót một xó xỉnh nào trên trái đất” nhưng lại quên cái vẻ đẹp bình dị và gần gũi nhất với mình đó là cái bãi bồi bên kia sông ngay trước cửa sổ nhà mình, nơi anh chưa một lần đặt chân đến. Khi Nhĩ bị liệt toàn thân, đối diện với cái chết, Nhĩ cảm thấy bãi bồi ấy thật ý nghĩa. Một sáng mùa thu, khi hướng cái nhìn ra xa, anh bắt gặp bãi bồi bên kia sông Hồng, lòng trời dấy khát vọng được sang bên đó. Nhưng bệnh tật đã buộc chặt anh vào chiếc giường nhỏ bé, Nhĩ muốn nhích tới cửa sổ mà khó khăn như phải đi hết cả vòng trái đất. Thật là nghịch lý đáng buồn. Bãi bồi ở quê hương người vợ của anh thật gần mà anh không thể nào đến được. Anh đã bỏ mất cơ hội của đời người, để rồi khi nhận ra thì đã muộn. Khát vọng cũng chỉ là khát vọng. Nhĩ chỉ còn hi vọng cậu con trai sẽ thay mình đi qua bên ấy, nhưng cậu con trai không đồng cảm với bố, nó sa vào một đám chơi cờ thế và để lỡ chuyến đò ngang duy nhất trong ngày. Chính ở những ngày cuối đời, anh mới thực sự trân trọng cái bãi bồi ở quê hương, xứ sở, mới cảm nhận được vẻ đẹp của dòng sông Hồng uốn lượn, bầu trời cao rộng, bãi cát phẳng lì, những hàng cây bằng lăng tím nở hoa duyên dáng. Đó là những cảnh vật rất gần gũi nhưng lại rất mới mẻ đối với Nhĩ, nó là vẻ đẹp của cuộc sống, vẻ đẹp bình dị của quê hương xứ sở mà Nhĩ có cảm giác như đã lãng quên trong cuộc đời. Khi nhận ra vẻ đẹp ấy thì anh không thể làm gì được nữa. Anh chỉ biết khát khao.

Có thể nói nghệ thuật xây dựng hình ảnh mang tính biểu tượng của nhà văn đã giúp chúng ta hiểu sâu hơn về tâm lí nhân vật, khám phá nhiều điều trong tâm hồn một con người đang tàn tạ vì bệnh tật. Cũng ở những ngày cuối đời này, Nhĩ mới nhận ra cái tận tảo của vợ. Lần đầu tiên Nhĩ để ý thấy Liên đang mặc tấm áo vẫy cảm nhận những ngón tay gầy guộc âu yếm vuốt ve bên vai và Nhĩ đã nhận ra tất cả tình yêu thương, sự thâm lặng yêu thương của vợ. Nhĩ đã thực sự biết ơn

Cảm nhận về truyện ngắn Bến quê của Nguyễn Minh Châu

vợ, thấu hiểu tâm chân tình của vợ, nhưng khi hiểu ra thì sự sống của anh chẳng còn bao lâu nữa. Nhĩ cảm thấy mình quá vô tình với vợ, cũng như vô tình lãng quên vẻ đẹp của bãi bồi quê hương. Có lẽ khi còn trẻ, Nhĩ đã lao vào những ham muốn xa vời, từng trải trong cuộc đời nên thấm thía những buồn vui và cay đắng. Điều nghịch lí hơn nữa là hình ảnh tuyệt vọng của Nhĩ. Niềm hi vọng duy nhất là nhờ cậu con trai giúp anh thỏa niềm mong ước cuối cùng, nhưng cậu con trai lại thực hiện một cách miễn cưỡng và còn bị cuốn hút vào trò chơi phá cờ thế trên đường. Có lẽ con trai chẳng thấy được vẻ đẹp của bãi bồi bên kia sông, không thấy được cái đáng yêu của quê nhà nên mới chùng chình, vòng vèo như thế. Hành động của cậu con trai phải chăng là hành động của Nhĩ ngày nào. Chính vì vậy Nhĩ đã suy ngẫm, nghĩ ra một triết lý sâu xa. Nhĩ chiêm nghiệm được cái qui luật phổ biến của đời người: Con người ta trên đường đời thật khó tránh được những cái vòng vèo hoặc chùng chình.

Anh không trách đứa con trai bởi nó giống anh ngày trước. Anh chỉ biết ân hận, xót xa và tuyệt vọng. Xót xa vì khi còn trẻ không gắn bó với quê hương, gắn bó với gia đình, để đến khi cuối đời anh mới nhận ra quê hương và gia đình rất quan trọng đối với anh. Anh hiểu ra những giá trị bền vững, những vẻ đẹp bình dị của cuộc đời thật ý nghĩa mà anh đã lãng quên. Anh đã hướng tới những giá trị đích thực, hướng tới cái thực tại đầy ý nghĩa ở quanh mình. Đáng lí ra chính Nhĩ phải phát hiện từ sớm để gắn bó với quê hương, gia đình và người thân, gắn bó để cuộc đời Nhĩ có ý nghĩa hơn. Nhĩ cần thấy cái bên quê đáng yêu ở thời điểm sớm hơn để cuối cuộc đời không thấy tiếc.

Bến quê đã thành công nổi bật ở sự miêu tả tinh tế tâm lí và cảm nghĩ của nhân vật, thành công trong bút pháp xây dựng nhiều hình ảnh giàu tính biểu tượng, đặt nhân vật vào những tình huống đầy nghịch lí để khắc họa tính cách, tư tưởng của con người, cũng như thể hiện triết lí về cuộc đời. Tác phẩm mang phong cách hiện đại, thể hiện những chiêm nghiệm, trăn trở của một nhà văn nặng lòng với cuộc sống mới sau chiến tranh. Tác phẩm đã minh chứng cho sự đổi thay của một thời kì văn học mới, văn học hiện đại Việt Nam.

Bến quê thức tỉnh mọi người ở sự trân trọng những vẻ đẹp và giá trị bình dị; gần gũi của gia đình và của quê hương. Rút ra bài học cuộc sống từ nhân vật Nhĩ, ta hãy sống cho thật ý nghĩa, đừng lãng phí thời gian, đừng lãng phí tuổi trẻ. Hãy sống và cống hiến, sống có mục đích, có lí tưởng tốt đẹp.

Trên đây là một số bài văn mẫu hay nhất trình bày cảm nhận về truyện ngắn Bến Quê của Nguyễn Minh Châu. Các bạn có thể tìm đọc và tham khảo thêm các dạng bài phân tích Bến quê cơ bản nhất tại doctailieu.com.

Tuyển tập [văn mẫu lớp 9](#) hay nhất / *Độc Tài Liệu*